

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 114851 21 Rev
Banjaluka, 12.10.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Senad Tica, kao predsjednik vijeća, Biljana Tomić i Gorjana Popadić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja P. a.d. S., koga zastupa punomoćnik B.L., advokat iz B., protiv tužene Republike Srpske, koju zastupa zastupnik po zakonu, Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi utvrđenja i naknade štete, vrijednost predmeta spora: 156.700,00 KM, i pravnoj stvari tužene, kao protivtužitelja, Republike Srpske, Vlade Republike Srpske, protiv tužitelja, kao protivtuženog, P. a.d. S., radi isplate, raskida ugovora i predaje u posjed, vrijednost predmeta spora 8.959,65 KM, odlučujući o reviziji tužitelja-protivtuženog, izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 114851 20 Pž 2 od 15.7.2021. godine, na sjednici održanoj dana 12.10.2021. godine donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 114851 15 Ps od 31.12.2019. godine, odbijen je zahtjev tužitelja da se utvrdi da je bez pravnog dejstva raskid Ugovora o koncesiji za korištenje poljoprivrednog zemljišta, broj: ... od 31.7.2014. godine, te da ostaje na snazi Ugovor o koncesiji broj: ... zaključen između tužitelja i tužene dana 16.02.2012. godine i da se obaveže tužena da mu isplati, po osnovu naknade štete, zbog izgubljene dobiti nastale po Ugovoru o koncesiji zaključenom dana 16.02.2012. godine, isplati iznos od 156.700,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 28.8.2014. godine do konačne isplate i naknadi troškove postupka (stav 1.).

Odbijen je protivtužbeni zahtjev tužene-protivtužiteljice (u daljem tekstu: tužena) da se obaveže tužitelj-protivtuženi (u daljem tekstu: tužitelj) da mu na ime duga zbog neisplaćene naknade po osnovu ugovora o koncesiji za korištenje poljoprivrednog zemljišta, isplati iznos od 8.959,65 KM, sa zakonskom zateznom kamatom u iznosu od 5.541,87 KM za svako pojedinačno dospjelo, a neisplaćeno potraživanje od dana dospjeća do dana izrade nalaza, odnosno zaključno sa 18.9.2019. godine (stav 2.).

Odbačena je protivtužba u dijelu kojim je tražen raskid Ugovora o koncesiji za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u svojini Republike Srpske od 04.7.2008. godine, zaključen između tužene, kao koncedenta i tužitelja i da se obaveže tužitelj da preda koncedentu u posjed poljoprivredno zemljište koje je bilo predmet koncesije (stav 3.).

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka (stav 4.).

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 114851 20 Pž 2 od 15.7.2021. godine, žalba tužene je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena (u dijelu stava 2. izreke prvostepene presude), tako što je tužitelj obavezan da tuženoj, na ime duga zbog neisplaćene naknade po osnovu Ugovora o koncesiji za korišćenje poljoprivrednog zemljišta, isplati iznos od 2.834,93 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 23.7.2015. godine do

isplate, dok je u preostalom dijelu (dio stava 2. i stav 3. izreke prvostepene presude, koji se odnose na preostali odbijajući dio i na odbacivanje protivtužbe) žalba tužene odbijena i u tom dijelu prvostepena presuda potvrđena.

Žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda, u odbijajućem dijelu tužbenog zahtjeva kao i odluka o troškovima postupka (stav 1. i stav 4. izreke prvostepene presude) potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe i odgovora na žalbu.

Blagovremenom revizijom drugostepenu odluku, u dijelu kojim je potvrđena prvostepena presuda o odbijanju tužbenog zahtjeva za naknadu štete i u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka, pobija tužitelj, zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se drugostepena odluka ukine i predmet vrati na ponovno suđenje, ili da se preinači tako da se usvoji tužbeni zahtjev za naknadu štete, uz naknadu troškova parničnog postupka, uključujući i troškove sastava revizije.

U odgovoru na reviziju, tužena predlaže da se ista odbije, kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrdi da je bez pravnog dejstva raskid Ugovora o koncesiji za korišćenje poljoprivrednog zemljišta broj: ... od 31.7.2014. godine; da se utvrdi da ostaje na snazi Ugovor o koncesiji broj: ... od 16.02.2012. godine (u daljem tekstu: Ugovor iz 2012. godine); te da mu tužena naknadi štetu zbog izgubljene dobiti, za period od 2013. do 2015. godine, u iznosu od 156.700,00 KM, sa zakonskom zateznu kamatom i troškovima postupka.

Predmet spora su i zahtjevi iz protivtužbe, ali kako se drugostepena odluka u tom dijelu ne pobija predmetnom revizijom, tim dijelom se dalje neće baviti ni ovaj sud, kao ni dijelom odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva koji se ne odnosi na revizijom pobijani dio, to jest koji se ne odnosi na zahtjev tužitelja za naknadu štete u vidu izgubljene koristi.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka nižestepeni sudovi su utvrdili: da su tužitelj i tužena zaključili Ugovor o koncesiji dana 04.7.2008. godine za korišćenje poljoprivrednog zemljišta površine 193,1813 ha; da je tužitelj ušao u posjed tog zemljišta 19.11.2008. godine; da je treće lice, ZZ K.c. S. pokrenulo postupak u kojem je donesena presuda (u upravnom sporu) o poništenju odluke Vlade Republike Srpske na temelju koje je tužitelju dodijeljena koncesija i zaključen naprijed navedeni Ugovor o koncesiji; da je nakon toga donesena nova odluka broj: ... od 19.01.2012. godine kojom je ponovo tužitelju dodijeljena koncesija za korištenje predmetnog zemljišta, u neznatno manjoj površini, 191,3806 ha, na temelju koje je zaključen novi Ugovor iz 2012. godine, na period od 15 godina; da je ponovo pokrenut upravni spor od istog lica i Okružni sud u Banjaluci je presudom broj: 11 0 U 008832 12 U od 15.2.2013. godine ponovo poništio naprijed navedenu odluku Vlade o dodjeli koncesije tužitelju, nakon čega tužena nije donosila novu odluku, ali je pozvala tužitelja da joj dostavi podatke na osnovu kojih može izračunati koncesionu naknadu.

Dalje je utvrđeno da je tužitelj izmirio jednokratnu koncesionu naknadu i dio godišnje naknade za koncesiju, ali da nije u potpunosti izmirio godišnje naknade za kasnije godine; da je tužena jednostrano raskinula Ugovor o koncesiji iz 2012. godine donošenjem rješenja broj: ... od 31.7.2014. godine; da su u toku realizacije Ugovora iz 2012. godine, tačnije 28.10.2013. godine, neka fizička lica ušla u posjed dijela predmetnog zemljišta, površine 61,80 ha, protiv kojih je tužitelj vodio spor i ishodio rješenje Osnovnog suda u Gradišci broj: 72 0 P 033842 15 P od 26.2.2015. godine kojim je utvrđeno smetanje posjeda; da su ta fizička lica zauzeto zemljište vratili u posjed tužitelju.

Na navedenim činjenicama tužitelj temelji svoj zahtjev za naknadu štete u vidu izgubljene zarade zbog nemogućnosti korištenja dijela zemljišta (61,80 ha) koji su zaposjela treća lica, jer da je za takvo stanje i nastalu štetu odgovorna tužena. Povodom tog zahtjeva, na prijedlog tužitelja, provedeno je vještačenje po vještaku poljoprivredne struke koji je u svom nalazu i mišljenju naveo da je za zemljište površine 61,80 ha, koje tužitelj nije mogao koristiti, za gore navedeni period, izgubljena zarada u iznosu od 156.700,00 KM, što se odnosi na prihode od prodaje ratarskih kultura, na temelju čega je tužitelj uredio svoj zahtjev.

Nalazeći da je tužena, u skladu sa odredbom člana 30. Zakona o koncesijama („Službeni glasnik RS“ broj 25/02, 91/06, 92/09, 59/13, 16/18 i 70/20) imala pravo raskinuti Ugovor iz 2012. godine, zbog neizvršavanja obaveze tužitelja koja se odnosi na plaćanje koncesione naknade (nije sporno da tužitelj nije isplatio dio te naknade, u iznosu od 2.834,93 KM, zbog čega je drugostepeni sud u tom dijelu udovoljio protivtužbenom zahtjevu); da na strani tužene u smislu odredbe članova 154. i 155. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, dalje: ZOO) ne postoji protivpravna radnja, odnosno propuštanje vezano za eventualno prouzrokovanu štetu zbog nekorištenja koncesionog zemljišta; da smetanje od strane trećih lica i nedonošenje novog upravnog akta od strane tužene nema karakter protivpravnog ponašanja; da je tužena ispunila svoju ugovorenu obavezu i tužitelju predala koncesiono zemljište, te mu obezbijedila upis prava koncesije u zvanične zemljišne evidencije (na temelju čega je bio aktivno legitimisan voditi spor protiv fizičkih lica koji su ga smetali u korištenju tog zemljišta) – nižestepeni sudovi su odbili zahtjev za naknadu tražene štete.

Ove odluke su pravilne u revizijom pobijanom dijelu, a navodima revizije nisu dovedene u ozbiljnu sumnju.

Ugovor iz 2012. godine je zaključen na osnovu odluke Vlade broj: ... od 19.01.2012. godine, koja je poništena presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 11 0 U 008832 12 U od 15.2.2013. godine (kako je naprijed izloženo). Saglasno tome, ništava su i sva druga raspolaganja temeljena na toj ništavoj odluci, pa tako ni navedeni Ugovor iz 2012. godine ne proizvodi pravno dejstvo.

Prema tome, pitanje - da li je tužena imala pravo da jednostrano raskine Ugovor iz 2012. godine i čijom krivicom je on raskinut (koje postavlja revident) bez obzira na odgovor, ne može ishoditi drugačiju odluku.

Ipak, radi odgovora na revizione navode, treba reći da je tužena ovlaštena na jednostrani raskid ugovora o koncesiji u slučaju kada koncesionar ne ispunjava ugovorne obaveze, kako je to bilo propisano odredbom člana 30. stav 1. tačka 2) Zakona o koncesijama, na koji su se pozvali nižestepeni sudovi i koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora. U konkretnom slučaju, s obzirom na prirodu i osnov spornog odnosa, na razrješenje međusobnih odnosa parničnih stranaka, primjenjuje se Zakon o koncesijama, kao *lex specialis*, a ne odredbe ZOO koje govore o raskidu ugovora, na koje se poziva revident.

Pored toga, odredbom člana 45. stav 1. tačka ž) Zakona o koncesijama („Službeni glasnik RS“ broj: 59/13, 16/18 i 72/20) koji je sada na snazi i bio je u vrijeme donošenja rješenja o raskidu ugovora, propisano je da ugovor o koncesiji prestaje i ukidanjem, poništavanjem ili oglašavanjem ništavim rješenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača i dodjeli koncesije, nakon zaključivanja ugovora o koncesiji (što se upravo desilo u ovom slučaju). Zato tužitelj, suprotno revizionim navodima, svoj zahtjev za naknadu predmetne štete, ne može temeljiti na odredbama navedenog ugovora.

Nakon poništenja rješenja o dodjeli koncesije za predmetno poljoprivredno zemljište tužitelju, tužena je zaista trebala donijeti novu odluku na temelju koje bi se zaključio novi ugovor, ali nema garancije da bi tom odlukom koncesija bila dodjeljena tužitelju (uostalom, takve dvije ranije odluke su poništene), pa tužitelj ni pozivom na ovu okolnost, ne može tražiti izgubljenu zaradu, odnosno naknadu štete u vidu izgubljene koristi, o kojoj govori odredba člana 155. i člana 189. stav 1. i stav 3. ZOO.

Tvrdnja tužitelja da su treća lica nezakonito koristila dio predmetnog poljoprivrednog zemljišta (tužitelj upravo za tu površinu traži naknadu štete zbog nemogućnosti korištenja), jer „tužena nije donijela zakonitu odluku o dodjeli koncesije“, nije dokazana, a i da jeste, zbog svega naprijed izloženog, ne bi bila relevantna za donošenje odluke. Naime, ni tužitelj nije imao valjan pravni osnov za njegovo korištenje, pa time ni mogućnost realnog očekivanja koristi od njegove upotrebe, što tužbeni zahtjev takođe čini neosnovanim, u smislu odredbe člana 189. stav 3. ZOO, prema kojoj se izmakla korist može dosuditi samo kada se radi o dobitku koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

Pobijanom odlukom odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe i odgovora na žalbu, uz jasno i argumentovano obrazloženje, koje u svemu prihvata i ovaj sud. Tužitelj u reviziji ističe da pobija drugostepenu odluku i u tom dijelu, ali ni jednom riječi ne obrazlaže zašto bi drugostepena odluka u ovom dijelu bila nepravilna i nezakonita, pa takvi njegovi paušalni navodi nisu mogli ishoditi drugačiju odluku u ovom dijelu.

Proizlazi iz rečenog, da pobijana presuda nije zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava na kakvom razlogu se temelji revizija, zbog čega je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13).

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić